

Inventering av åkergrödor Vägplanen för Lillholmens bro

Hanna Suominen

KAU44300

28.5.2019

SITOWISE

INNEHÅLL

1	INLEDNING.....	2
2	ÅKERGRODA.....	3
3	MATERIAL OCH METODER.....	3
4	ALLMÄN BESKRIVNING AV INVENTERINGSOMRÅDET	4
5	RESULTAT OCH SLUTLEDNINGAR.....	10
6	KÄLLFÖRTECKNING	11

1 INLEDNING

Denna inventering har sammanställts för vägplanen "Förbättring av landsväg 12029 genom att förnya Lillholmens bro". Inventeringsområdet är beläget på cirka tre kilometers avstånd sydvästerut från centrum av Pargas stad, längs Tervsundsvägen söder om Skräbböle (Bild 1). Syftet med inventeringen var att utreda förekomsten av åkergroda (*Rana arvalis*) i projektområdet. Arbetet beställdes av Insinööritoimisto Pontek Oy.

Landsväg 12029 går på en vägbank från Skräbböle via Lillholmen till Gunnarsnäs och korsar alltså Kyrkfjärden. Den öppningsbara bron till Lillholmen ligger i den norra ändan av vägbanken, norr om Lillholmen i närheten av Skräbböle båthamn.

Bild 1. Inventeringsområdets läge.

2 ÅKERGRODA

Åkergrodan (*Rana arvalis*) påminner till utseendet mycket om den vanliga grodan (*R. temporaria*). Åkergrodor påträffas i Mellersta och Norra Europa (Gasc ym. 1997). I Finland har arten brett ut sig nästan till hela landet med undantag för nordligaste Lappland (Terhivuo 1981, Terhivuo 1993, Miljöförvaltningens gemensamma nättjänst 2019). Man känner emellertid inte exakt till utbredningsområdet eftersom det är svårt att identifiera arten.

Åkergrodor lever i nästan hela Finland, även i projektområdet. Det finns emellertid stora variationer i förekomsthätheten (Terhivuo 1993). Våtmarker, små gölar, grunda sjö- och havsvikar samt våta fastmatterika aapamyrar. Det finns i allmänhet fler fortplantande individer på frodiga eller humushaltiga områden där det finns rikligt med skyddande vegetation. I allmänhet parar sig och lägger åkergrodor ägg djupare i vattnet än vanliga grodor, och åkergrodorna brukar inte på samma sätt som grodan leka tidvis i torkande pölar eller dikesbottnar. (Elmberg 2008).

Åkergrodan är ingen hotad art i Finland och inte heller särskilt sällsynt. Men eftersom åkergrodorna i hela världen har minskat kraftigt och en stor del av hela beståndet förekommer i Finland, är arten strikt skyddad i Europeiska unionen. Arten tas upp i bilaga IV (a) till habitatdirektivet, och därför är det med stöd av 49 § i naturvårdslagen förbjudet att förstöra och försämra platser där åkergrodor rastar och fortplantar sig (Naturvårdslagen 1996). Enligt 49 § 3 mom. i naturvårdslagen kan NTM-centralen i enstaka fall ge tillstånd att avvika från förbudet på de grunder som nämns i habitatdirektivet (artikel 16). Tillstånd kan beviljas endast om det handlar om ett projekt som är viktigt för det allmänna intresset och det inte finns någon annan tillfredsställande lösning och artbeståndet har en fortsatt gynnsam status.

Åkergrodan behöver en lugn övervintringsplats och rena vattenområden för att kunna föröka sig samt säkra vandringsleder mellan föröknings- och övervintringsvattnen. Åkergrodan leker ofta i gölar av olika storlek och i kärr- och madliknande delar av träsk. Arten är ortstrogen och använder samma övervintringsställen år efter år. Till övervintringsplatserna kan det komma individer från ett ungefär ett par kvadratkilometer stort område, och de längsta dokumenterade vandringarna har varit hela två kilometer. På våren vandrar grodorna till fortplantningsområdena och på hösten tillbaka till övervintringsområdena. Hinder på vandringslederna, som vägområden, ökar avsevärt dödligheten bland vuxna individer. Dikes- och bäcksrenar samt vidsträckta, sammanhängande skogsområden är bra ekologiska korridorer för åkergrodor. Även sjöar kan fungera som förbindelser.

3 MATERIAL OCH METODER

Inventeringen av åkergrodor genomfördes i maj 2019. På basis av utgångsuppgifterna kartlades för arten potentiella livs- och fortplantningsmiljöer. Före fältarbetet bedömde man utifrån flygbilder och kartor var det kunde finnas potentiella livsmiljöer för åkergrodor och vilka ställen som borde besökas. Till utgångsmaterialet hörde också Sitos inventering av åkergrodor som gjordes i samma område 2017.

AFM Hanna Suominen från Sitowise Oy ansvarade för terrängarbetet och utarbetandet av rapporten från inventeringen. Terränginventeringarna gjordes 3.5 och 7.5.2019. Inventeringsområdet visas på bilderna 1 och 2 (Bild 1 och Bild 2).

Man känner inte till att man tidigare skulle ha observerat förekomster av åkergroda i området. Inventeringen av åkergrodor gjordes till fots längs strandlinjen och i dess närhet. Man stannade upp då och då för att lyssna om man kunde höra typiska parningsläten (hanarnas bubblande läten) och letade också efter rom. Observationer gjordes under två besök kvällstid. Terrängarbetet utfördes ca kl. 20–23. Vid dessa tidpunkter var vädret bra med tanke på eventuella observationer. Den 3.5 var dagstemperaturen + 5 C och på kvällen/natten var temperaturen + 2/+ 1 C och vindhastigheten 4 m/s. Den 7.5 var dagstemperaturen + 9 C och på kvällen/natten var temperaturen + 5 C och vindhastigheten 5 m/s. Tidpunkten för kartläggningen

var den rätta eftersom man känner till att åkergrödors parningsläten samtidigt hade hörts på andra håll i Egentliga Finland.

Timmarna under den sena kvällen och tidiga natten betraktas som den bästa tiden att höra åkergrödornas läten. Många observationer har emellertid visat att individerna aktivt ger ifrån sig ljud under olika tider på dygnet. På lekplatserna finns det förutom hanar som ger läten även honor och sannolikt också tysta, unga hanar.

4 ALLMÄN BESKRIVNING AV INVENTERINGSOMRÅDET

Inventeringsområdet omfattar Lillholmen, bron, vägen som anlagts på en bank och ändarna av vägbanken på norra sidan av Lillholmen i närheten av båthamnen samt ändarna av vägbanken på holmens södra sida. Stränderna nära båthamnen på östra sidan av Skräbbölevägen är steniga (Bild 3), och lämpar sig inte som fortplantningsmiljö för åkergrödor. På västra sidan av Skräbbölevägen finns en brygga och intill den växer vassruggar (Bild 4). Platsen är ingen lugn fortplantningsmiljö.

De norra och västra stränderna av Lillholmen är vassbevuxna och tämligen grunda, och skulle därför eventuellt lämpa sig för åkergrödor (Bild 5). Norra stranden är också en skyddad livsmiljö. På Lillholmens södra strand finns en badstrand (Bild 6). Öster om Tervsundsvägen är stranden klippig och lämpar sig inte som livsmiljö för åkergrödor (Bild 7). I ändarna av vägbanken på Lillholmens södra sida växer det vass (Bild 8). På östra sidan av Tervsundsvägen finns det tätare vassruggar och på västra sidan en liten vik. Längs den anlagda banken finns det ställvis mindre vassruggar (Bild 9). Parkas kalkfabrik är belägen öster om Tervsundsvägen (Bild 10).

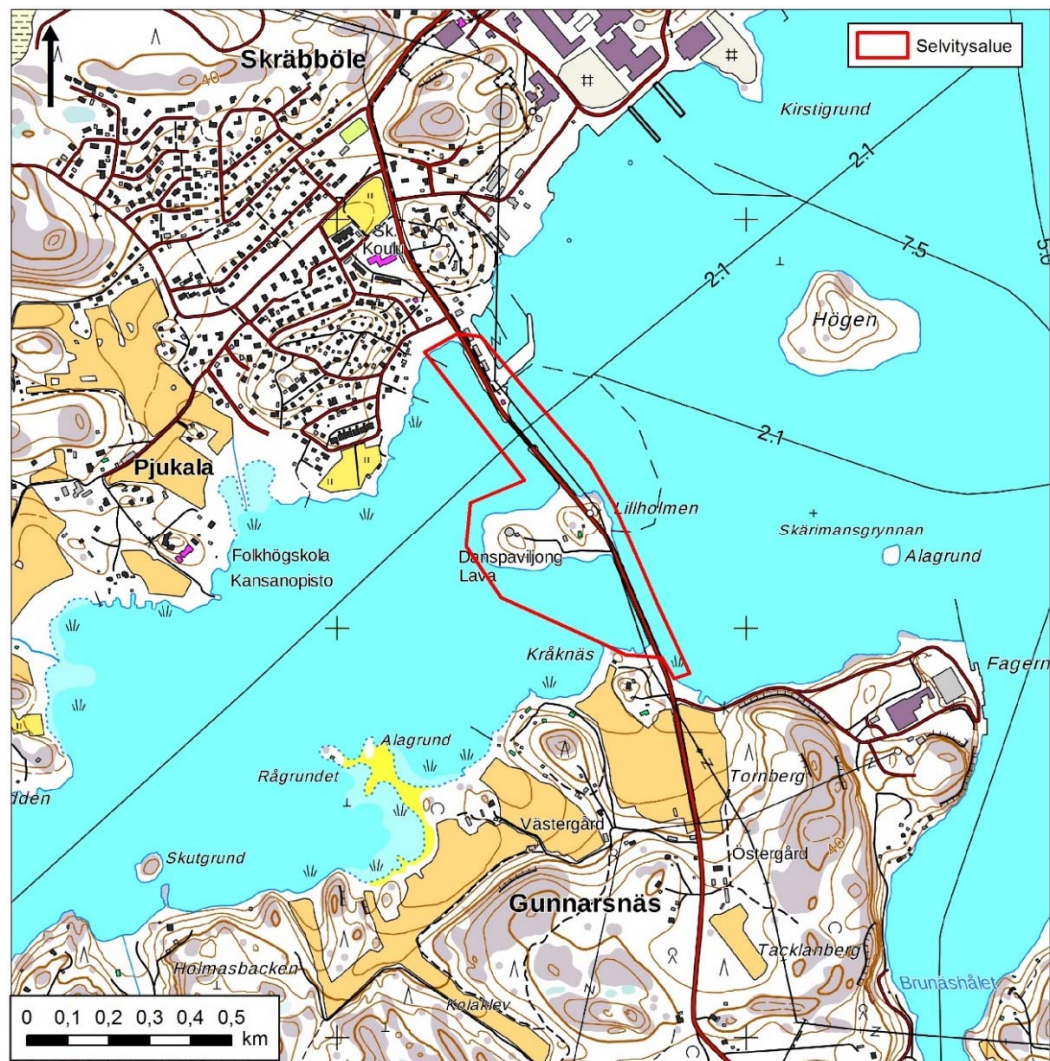

Bild 2. Inventeringsområde

Bild 3. Närområdet kring båthamnen intill Skräbbölevägen.

Bild 4. Brygga på västra sidan av Skräbbölevägen, Lillholmen syns till höger på bilden.

Bild 5. Norra stranden av Lillholmen.

Bild 6. Badstranden på södra stranden av Lillholmen.

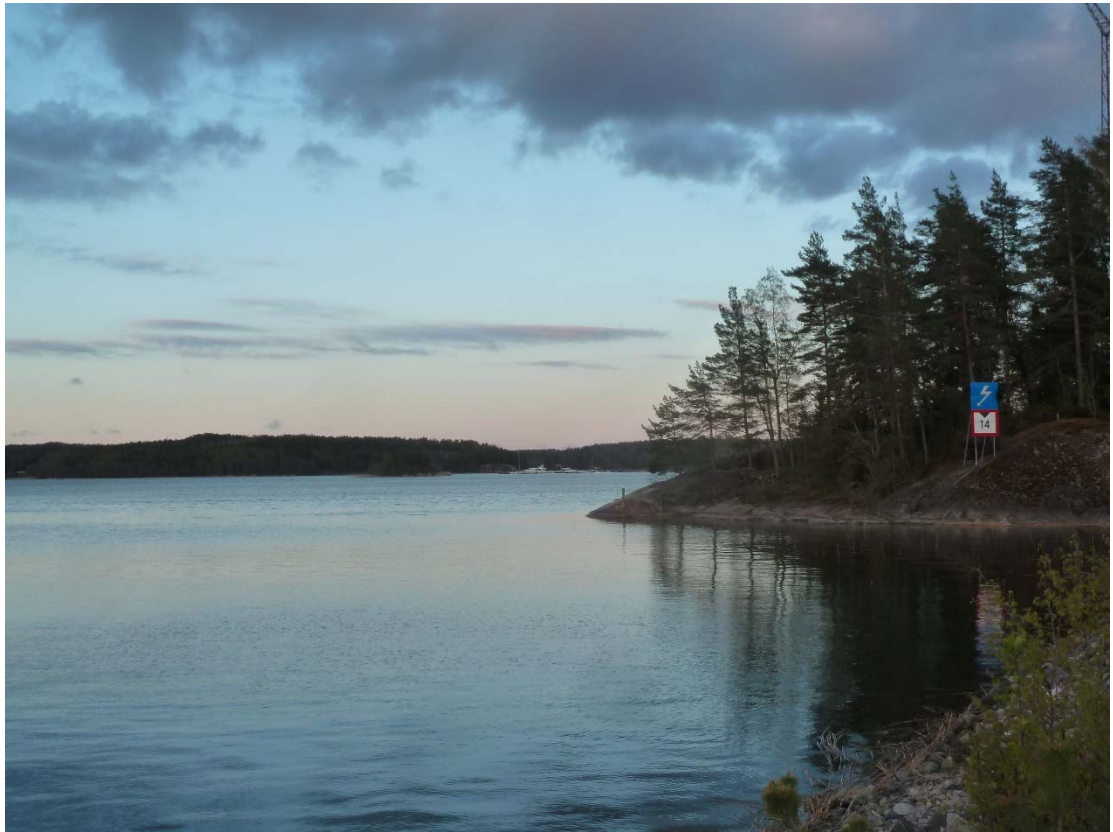

Bild 7. Den klippiga stranden på östra sidan av Tervsundsvägen.

Bild 8. Del av Tervsundsvägen som anlagts på en bank söder om Lillholmen.

Bild 9. Del av Tervsundsvägen som anlagts på en bank norr om Lillholmen.

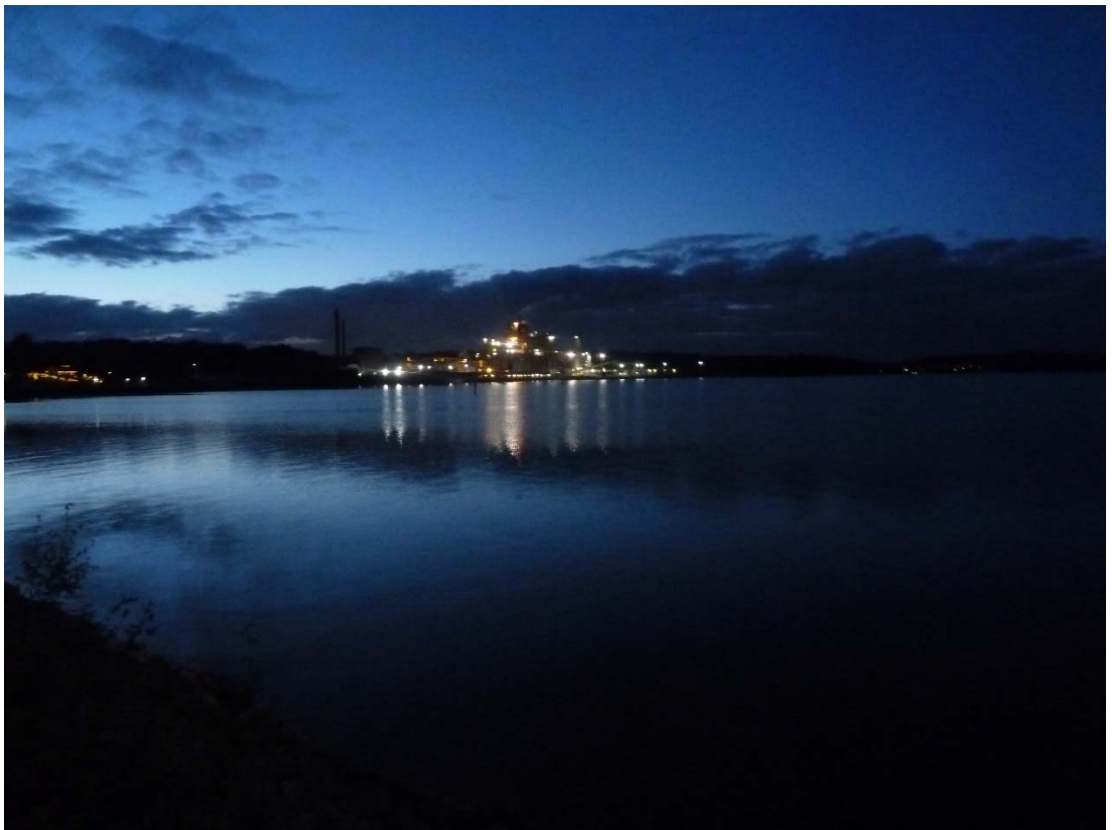

Bild 10. Parkas kalkfabrik är belägen öster om Tervsundsvägen och syns i bakgrunden.

5 RESULTAT OCH SLUTLEDNINGAR

Enligt registret över hotade arter kände man inte till tidigare förekomster av åkergroda i området. Vid terrängbesöken kunde man inte höra några parningslåten. Tidpunkten för kartläggningen var den rätta eftersom man känner till att åkergradors parningslåten samtidigt hade hörts på andra håll i Egentliga Finland.

6 KÄLLFÖRTECKNING

Hyvärinen, Esko; Juslén, Aino; Kemppainen, Eija; Uddström, Annika; Liukko, Ulla-Maija (red.). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019 (Rödlistade arter i Finland 2010, på finska och engelska). Miljöministeriet & Finlands miljöcentral, Helsingfors. 708 s.

Naturvårdslag 20.12.1996/1096

92/43/EEG: Rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter; EGT nr L 206, 1992.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Miljön i Finland 742:1–113.

Finlands miljöcentral 2011: Luontodirektiivin lajien esittelyt. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=24791&lan=fi>

Terhivuo, J. 2001. Sammakkoeläimet ja matelijat. Naturvetenskapliga centralmuseet, Helsingfors universitet. <http://www.luomus.fi/elaintiede/selkarankaiset/tietoa/herp/index.htm>